

LUND UNIVERSITY

Prognosen för facket är positiv oavsett corona

Bender, German; Kjellberg, Anders

Published in:
Arbetet

2020

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Bender, G., & Kjellberg, A. (2020). Prognosen för facket är positiv oavsett corona. *Arbetet*.

Total number of authors:

2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Arbetet onsdagen 29 april 2020.

DEBATT Coronaviruset

En positiv vändning i synen på facket kan ha varit på gång redan före krisen vilket går att se i en kommande rapport, skriver German Bender, Arena Idé och Anders Kjellberg, Lunds universitet.

”Redan i dag är omkring sju av tio anställda med i facket och nu strömmar tiotusentals nya medlemmar till, så det är uppenbart att en betydande majoritet svenska löntagare ser fackligt medlemskap som en trygghet när osäkerheten på arbetsmarknaden ökar”, skriver debattörerna. Bild: TT bild (arkivbild)

Coronakrisen sänder chockvågor genom arbetsmarknaden. Enligt [färska siffror från Arbetsförmedlingen](#) ligger arbetslösheten nu på 8,1 procent och hundratusentals människor i Sverige känner en växande oro inför framtiden.

Under mars månad fick [a-kassorna omkring 114 000 fler medlemmar](#), en rekordartad ökning.

Men det är inte bara a-kassorna som märker av ett ökat intresse i tider av ovisshet, det gör även facket.

Vi har sammanställt mars månads medlemsstatistik för samtliga LO-förbund och flera av de största TCO- och Saco-förbunden.

Den sammanlagda ökningen är den största som uppmätts under en enskild månad: drygt 30 000 medlemmar (netto). Av dem svarade LO:s förbund för ca 9 600, TCO:s för ca 15 800 och Sacos för ca 3 700.

Sannolikt beror ökningen både på fler inträden och färre utträden.

Det är alltså tydligt att de försämrade arbetsmarknadsutsikterna bidragit till en ökad facklig organisationsgrad. Det är ett bra betyg för den svenska arbetsmarknadsmodellen, som under coronakrisen konstruktivt bidragit till viktiga åtgärder som en **uppskjuten avtalsrörelse, avtal om korttidspermittering** och **ökade insatser från de partsgemensamma omställningsorganisationerna** för att hjälpa varslade och uppsagda.

Tankesmedjan Arena Idé har **tidigare varnat** för att partsmodellen hotas av sjunkande facklig organisationsgrad och stadigt vikande medlemssiffror.

Den varningen gäller alltjämt, men vi kan nu visa att den underliggande negativa trenden tycks vara på väg att plana ut – även om man bortser från den medlemsökning som orsakats av coronakrisen.

I en kommande rapport från Arena Idés utredningsprojekt *Arbetsliv och inflytande* presenterar vi ny statistik över den fackliga organisationsgraden, som innebär en revidering av den dystra framtidsprognos vi gjorde i fjol.

Orsakerna till denna revidering är två:

- För det första har **SCB:s felaktiga AKU-statistik** för delar av perioden 2018–2019 korrigerats, efter att underleverantören Evry levererat bristfälliga data som bland annat gjorde att den fackliga organisationsgraden såg ut att sjunka till 67 procent under 2018, när den i själva verket sjönk svagt från 68,6 till 68 procent.
- För det andra kan vi i vår nya rapport visa att organisationsgraden dessutom var oförändrad under 2019, vilket innebär att 68 procent av löntagarna alltjämt är fackligt anslutna.

Revideringen innebär också att vi kan göra en ny framtidsprognos baserad på de tre senaste årens medlemsutveckling.

Om nedgången fortsätter i samma (reviderade) takt beräknas den fackliga organisationsgraden för löntagare totalt sett gå ned från dagens 68 procent till 63 procent år 2029, vilket är en halverad minskningstakt jämfört med den tidigare prognosen.

Det är alltså en betydligt ljusare prognos än den vi gjorde i förra årets rapport (och då ingår inte den ovan beskrivna ”coronaeffekten”).

Coronakrisen drabbar nu hårt de branscher där den fackliga organisationsgraden redan är låg, som handel, transport, hotell och restaurang.

Det är dessutom branscher med **högre andel otrygga visstidsjobb** och fler anställda som är utrikesfödda eller unga – samtliga faktorer som gör facklig organisering än viktigare, men också svårare.

Även om oron för arbetslöshet och försämrade villkor på kort tid har gjort att fler söker sig till facket, kan en mer långvarig ökning av arbetslösheten göra att fler lämnar facket.

Social distansering kan dessutom försvåra lokalt fackligt rekryteringsarbete.

Det är alltså inte givet att ”coronaeffekten” bidrar till en ökad facklig organisationsgrad på längre sikt.

Därför är det viktigt att både facken och staten i en kommande ekonomisk kris fokuserar på de underliggande strukturella faktorerna för facklig organisering.

Målet bör vara att bryta den fortsatt negativa trenden bland svårrekryterade och samtidigt växande grupper som utrikes födda, unga och tidsbegränsat anställda.

Redan i dag är omkring sju av tio anställda med i facket och nu strömmar tiotusentals nya medlemmar till, så det är uppenbart att en betydande majoritet svenska löntagare ser fackligt medlemskap som en trygghet när osäkerheten på arbetsmarknaden ökar.

Det är inte omöjligt att coronakrisen kommer att ha resulterat i en ökad organisationsgrad vid årets slut.

Hur den underliggande trenden utvecklas återstår att se, men en generell nedgång är det alltså inte längre fråga om även om man skulle räkna bort den medlemsökning som coronakrisen bidragit till.

En positiv vändning i synen på facket kan ha varit på gång redan före krisen.

Ökade fackliga medlemstal till följd av coronakrisen (se tabell nedan)

Fackförbund	Medlemsförändring netto mars 2020	Förändring, %
Unionen	+14 120	+2,5
Kommunal	+3 010	+0,6
HRF	+2 717	+10,3
Handels	+1 570	+1,3
Sveriges Ingenjörer	+1 550	+1,2
Ledarna	+858	+0,9
Vision	+839	+0,6
SSR	+816	+1,4
Akavia	+807	+0,9
IF Metall	+727	+0,3
Transport	+544	+1,1
Seko	+362	+0,5
ST	+323	+0,5
Finansförbundet	+288	+1,1
Byggnads	+260	+0,3
Musikerna	+237	+10,7
DIK-förbundet	+185	+1,0
Naturvetarna	+147	+0,5
Forena	+128	+1,0
Teaterförbundet	+124	+2,0
Elektrikerna	+115	+0,6
Sulf	+87	+0,4
GS-Facket	+84	+0,2
SRAT	+49	+0,3
Sveriges Arkitekter	+45	+0,5
Fysioterapeuterna	+38	+0,3
Journalistförbundet	+36	+0,3
Livs	+24	+0,1
Målarna	+24	+0,2
Sveriges Farmaceuter	+21	+0,4
Försvarsförbundet	+6	+0,2
Fastighets	-7	-0,03
Veterinärförbundet	-15	-0,6
Pappers	-104	-0,8
Summa	+30 015	-

Källa: LO:s medlemsstatistik och egen datainsamling

- **German Bender**, Programchef arbetsmarknad, tankesmedjan Arena Idé
- **Anders Kjellberg**, professor sociologi, Lunds universitet